

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

№3 (19), березень 2009 року

Макроекономічний прогноз України - оновлення

У відповідності до очікувань

Період прогнозування: 2009 та 2010 роки

Дата закінчення прогнозу: 20 березня 2009 року

Автори:

Олександра Бетлій, Алла Кобилянська, Віталій Кравчук, Дмитро Науменко, Катерина Пількевич, Роман Возняк

Рецензент: Вероніка Мовчан

Ключові показники прогнозу

	2005	2006	2007	2008E	2009E	2010F
Реальний ВВП, % дпр	2,7	7,3	7,6	2,1	-12,0	5,3 ↓
Доходи Зведеного бюджету, млрд. грн.	134	172	220	298	266 ↑	293 ↓
Баланс Зведеного бюджету, % від ВВП	-1,8	-0,7	-1,1	-1,5	-3,3	-2,2 ↓
Баланс поточного рахунку, % від ВВП	2,9	-1,5	-4,2	-7,2	-0,9 ↓	2,6 ↓
Чистий притік ПІІ, млрд. дол. США	7,5	5,7	9,2	9,7	6,0 ↓	8,0 ↓
Грошова маса	193	259	391	513	495 ↓	565 ↓
ІСЦ, % дпр, сер. за період	13,5	8,0	12,8	22,3	18,3 ↓	16,9 ↓

Примітка: E – оцінка, F - прогноз, дпр - до попереднього року

↓ - якщо прогноз було погіршено ↑ - якщо прогноз було покращено

Джерело: Держкомстат, НБУ, Державне казначейство, розрахунки та прогнози ІЕД

РЕЗЮМЕ

ВВП: Тенденції розвитку економік України та світу протягом останніх місяців були в рамках припущень та очікувань, які були закладені у попередній випуск прогнозу ІЕД. Тому ми зберегли оцінку скорочення реального ВВП на рівні 12,0% у 2009 році, хоча дещо змінили структуру ВВП, щоб привести її у відповідність до нещодавно опублікованих статистичних даних. У 2010 році прогнозується зростання реального ВВП на 5,3% на фоні надзвичайно низької статистичної бази.

Фіскальні показники: Ми покращили оцінки доходів та видатків зведеного бюджету на 2009 рік у зв'язку із очікуваною сплатою ПДВ при розмитненні спірного газу та додатковими доходами внаслідок подальшого підвищення акцизу на тютюнові вироби. Як результат, доходи зведеного бюджету становитимуть 28,3% від ВВП. Оскільки ми зберігаємо наш прогноз дефіциту зведеного бюджету на рівні 3,3% від ВВП без врахування коштів, необхідних на рекапіталізацію банків, оцінку видатків було переглянуто у бік збільшення до 296 млрд. грн. У 2010 році видатки зведеного бюджету досягнуть 317 млрд. грн., а дефіцит становитиме 2,1% від ВВП.

Платіжний баланс: Зміни у законодавстві та публікація нової статистичної інформації пояснюють незначний перегляд оцінок компонентів платіжного балансу. Зокрема, рахунок поточних операцій матиме дефіцит у сумі 1,0 млрд. дол. США (0,9% від ВВП) у 2009 році, який зміниться на профіцит на рівні 4,0 млрд. дол. США (2,6% від ВВП) у 2010 році. Значний відтік за статтею «інші інвестиції» зумовить формування дефіциту рахунку фінансових операцій у 2009 та 2010 роках.

Монетарний огляд та інфляція: Як очікується, пропозиція грошей зменшиться на 3,4% у 2009 році на тлі скорочення вимог банків до приватного сектору, однак у 2010 році зростання відновиться. Обмінний курс гривні буде в середньому 8,75 грн. за долар США у 2009 році та 7,90 грн. за долар США у 2010 році. Інфляція споживчих цін сповільниться, але залишиться високою на рівні 18,3% в середньому за 2009 рік та 16,9% у 2010 році.

Ризиковий сценарій: Пізніше, ніж сьогодні очікується, відновлення світової економіки залишається найбільшим ризиком для економічного розвитку України, оскільки надалі означатиме низький попит на український експорт та обмежений доступ до іноземного капіталу. У цьому випадку скорочення реального споживання також буде більшим, а дефолти корпоративного сектору почастішають. Як результат, за ризиковим сценарієм реальний ВВП скоротиться на 14,3% у 2009 році та темпи приросту складуть дуже помірні 3,1% у 2010 році. Також, у цьому випадку знецінення гривні у 2009 році буде стрімкішим та збережеться у 2010 році.

Макроекономічний прогноз України - оновлення

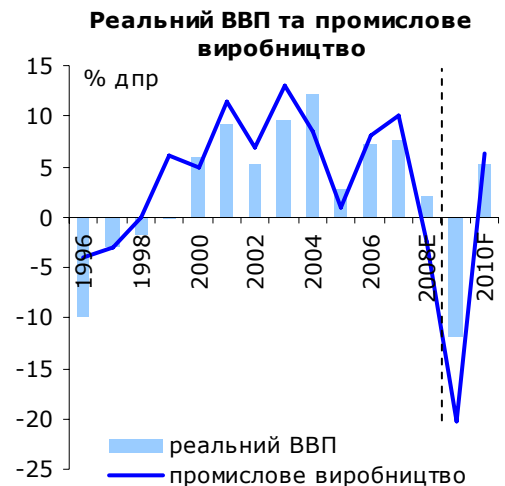
Макроекономіка: Перспективи української економіки залишаються незмінними

ВВП: Тенденції розвитку економік України та світу протягом останніх місяців були в рамках припущень та очікувань, закладених у попередній випуск прогнозу ІЕД. Як ми й передбачали, зростання українського промислового виробництва дещо відновилося в лютому, тоді як кінцеве приватне споживання, віддзеркаленням динаміки якого є ситуація у роздрібній торгівлі, продовжило падіння. Також, в нашому лютневому прогнозі вже було враховано погіршення прогнозів розвитку світової економіки. Водночас, ми змінили номінальні показники ВВП та його компонентів відповідно до оновлених даних економічного розвитку у 2007 та 2008 роках, нещодавно оприлюднених Держкомстатом. Ці зміни вплинули на дефлятори, незначно позначившись на темпах реального приросту секторів. Тому ми зберегли наш попередній прогноз скорочення економіки на 12,0% у 2009 році, але дещо змінили структуру ВВП. У 2010 році очікується зростання реального ВВП на 5,3% на фоні надзвичайно низької статистичної бази.

Попит: Оцінка скорочення реального кінцевого приватного споживання була дещо знижена до 18,1% у 2009 році через стрімке зростання невизначеності, яка стала результатом нестабільності банківського сектору та очікувань подальших звільнень. Кількість заблокованих депозитів швидко зростає, що значно погіршує перспективи споживання та настрої споживачів. Домогосподарства в цій ситуації утримуватимуться від придбання товарів довгострокового споживання та предметів розкоші і витратять гроші переважно на товари першої необхідності. Запровадження 13% надбавки до діючих ставок ввізного мита на імпорт окремих категорій товарів, головним чином пасажирських автомобілів, стало іншою причиною для зниження оцінки споживання. Водночас очікується, що населення буде активно адаптуватися до нового економічного оточення, шукаючи нову менш оплачувану роботу і/або повертаючись до зайнятості у дрібному присадибному сільському господарстві. Це допоможе дещо підтримати реальне споживання домогосподарств в напруженому 2009 році. У 2010 році реальне приватне кінцеве споживання зросте на фоні покращення ситуації у найбільших секторах економіки. Однак це зростання стримуватиметься необхідністю погашати кредити і доволі помірним зростанням доходів. Як результат, ІЕД прогнозує зростання реального кінцевого приватного споживання на 3,9% у 2010 році.

Очікується, що у 2009 році інвестиційний попит буде слабким, оскільки, за нашими оцінками, прибутковість компаній значно знизиться. Більш того, компанії не будуть мати доступу до кредитів для реалізації нових інвестиційних проектів через проблеми національної банківської системи і низьку довіру іноземних банків до українських позичальників. Внаслідок цього ми зберігаємо наше припущення, що компанії продовжуватимуть фінансувати лише розпочаті проекти. За цим сценарієм Інститут очікує зниження реального валового нагромадження основного капіталу на 25,7% у 2009 році. ІЕД зберігає свій прогноз зростання реального валового нагромадження основного капіталу на 10,4% у 2010 році на фоні прискорення підготовки до Євро-2012 і вищих капітальних витрат, викликаних процесами перерозподілу приватної власності.

Ми переглянули прогноз зниження реального експорту до 20,4% у 2009 році, виходячи з позитивних очікувань щодо експорту металів, зерна та послуг в кінці року. Падіння реального імпорту було переглянуто до 38,5% через меншу, ніж очікувалось, девальвацію гривні у 2009 році. Також, ІЕД покращив прогноз темпів приросту реального експорту і реального імпорту у 2010 році до 9,3% і 11,4%, відповідно.

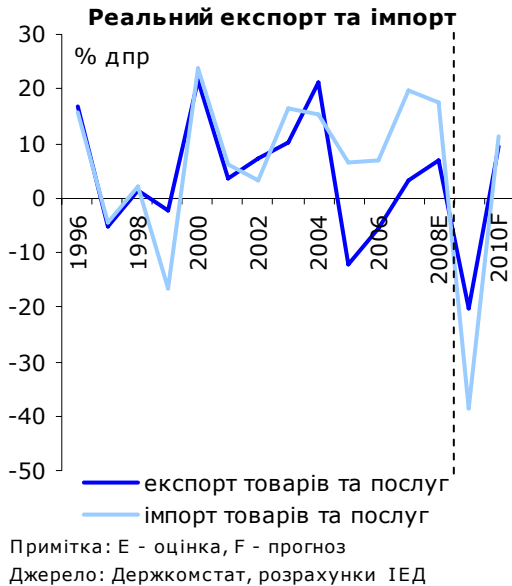
Примітка: E - оцінка, F - прогноз

Джерело: Держкомстат, розрахунки ІЕД

Примітка: E - оцінка, F - прогноз

Джерело: Держкомстат, розрахунки ІЕД

Виробництво: Скорочення внутрішнього споживання негативно вплине на переробну промисловість та виробництво і розподілення електроенергії, газу і води. ІЕД погіршив попередню оцінку зниження реальної доданої вартості в цих секторах у 2009 році до 23,7% та 8,5%, відповідно. Реальна додана вартість в торгівлі і транспорті впала на 12,1% і 10,5%, відповідно, через нижчий попит та зменшення промислового виробництва. Водночас ми покращили наш попередній прогноз реальної доданої вартості в сільському господарстві і тепер очікуємо меншого скорочення на 6,5% у 2009 році внаслідок відновлення дрібного сільськогосподарського виробництва на присадибних ділянках та зростання зовнішнього попиту на продовольчі товари. Сценарій економічного відновлення у 2010 році було незначно переглянуто. Прогноз зростання реальної доданої вартості в переробній промисловості було збережено на рівні 7,2%. Очікуване зростання реальної доданої вартості у галузі виробництва і розподілення електроенергії, газу і води було переглянуто в бік зниження до 5,9%, оскільки очікується, що домогосподарства не повернуться у споживанні відповідних послуг до докризового рівня через зростання цін на ці послуги. Ми підвищили прогноз зміни реальної доданої вартості в сільському господарстві завдяки очікуваному продовженню зростання зовнішнього попиту на продовольчі товари.

Оцінка ризиків: Як і раніше, продовження глобальної економічної кризи залишається головним ризиком для економічного розвитку у 2009 році. Триваліша рецесія може перемістити початок відновлення з четвертого кварталу 2009 року до першої половини 2010 року. За ризиковим сценарієм найбільше постраждають реальні інвестиції. В цьому випадку Інститут прогнозує скорочення реального ВВП на 14,3% у 2009 році і його зростання на 3,1% в 2010 році.

Фіскальні показники: Видатки зведеного бюджету скоротяться на 10,6% у 2009 році

Показники зведеного бюджету: Як і очікувалось, в січні 2009 року доходи зведеного бюджету були на 3,7% дпр нижчими за минулорічний показник. Ми дещо покращили оцінки доходів та видатків зведеного бюджету на 2009 рік через низку причин. По-перше, було збільшено надходження від ПВД до 82,0 млрд. грн. завдяки очікуваній сплаті ПДВ при розмитненні спірного газу. Окрім цього, уряд отримає додаткові надходження від подальшого підвищення акцизів на тютюнові вироби, яке, за припущенням, набуде чинності з травня 2009 року. Як результат, доходи зведеного бюджету становитимуть 266 млрд. грн. або 28,3% від ВВП у 2009 році.

Оскільки ми зберігаємо прогноз дефіциту зведеного бюджету на рівні 31,6 млрд. грн. або 3,3% від ВВП без врахування коштів, необхідних для рекапіталізації банків, оцінку видатків зведеного бюджету було переглянуто у бік збільшення до 296 млрд. грн., що на 10,6% нижче, ніж у 2008 році. Очікується, що уряд спрямує 2,2% від ВВП на капітальні видатки.

Високий дефіцит не буде перепоною для отримання наступних траншів кредиту МВФ, оскільки за припущеннями Фонд пом'якшить вимогу щодо збалансованого бюджету у 2009 році. Як і раніше, очікується, що дефіцит буде профінансовано за рахунок позик міжнародних організацій та урядів інших держав, а також надходжень від приватизації. Внутрішні запозичення будуть обмеженими через низький попит з боку комерційних банків, оскільки НБУ встановив жорсткіші ліміти для рефінансування, яке надається під заставу державних облігацій. У 2009 році не очікується державного дефолту по обслуговуванню та погашенню зовнішнього та внутрішнього боргів.

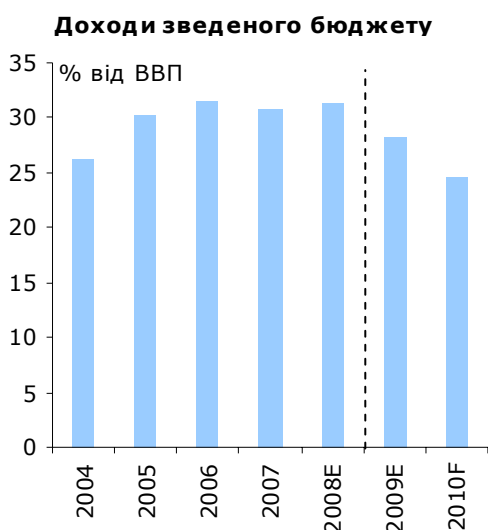
Доходи зведеного бюджету у 2010 році прогноуються у сумі 293 млрд. грн. По відношенню до ВВП вони скоротяться до 24,6%. Надходження від податку на доходи фізичних осіб знизяться через встановлення мінімальної заробітної плати на рівні прожиткового мінімуму для працездатних осіб та підвищення обох

Внесок до зростання реального ВВП, за категорією витрат

Подано як відсоткові пункти зростання ВВП

	2009		2010	
	Базо вий	Ризик овий	Базов ий	Ризик овий
Реальний ВВП	-12,0	-14,3	5,3	3,1
Внески:				
Приватне споживання	-11,0	-12,2	2,3	0,7
Державне споживання	-2,5	-2,8	-0,1	-1,0
Валове нагромадження основного капіталу	-7,0	-8,1	2,6	1,9
Зміна запасів	-2,8	-2,1	1,7	0,1
Чистий експорт	11,4	11,0	-1,2	1,5

Джерело: розрахунки ІЕД

Примітка: Е - оцінка, F - прогноз
Джерело: Звіти Держказначейства, розрахунки ІЕД

показників. Водночас, доходи від ПДВ надалі знижуватимуться по відношенню до ВВП внаслідок швидшого відновлення номінального експорту порівняно із імпортом.

Дефіцит зведеного бюджету дещо зменшиться у 2010 році, але залишиться високим на рівні 2,2% від ВВП. Процес приватизації продовжиться, в той час як стабілізація світових фінансових ринків дозволить українському уряду розмістити Єврооблігації. Позики міжнародних організацій та внутрішні державні заощадження будуть найбільшими джерелами фінансування дефіциту. Видатки зведеного бюджету досягнуть 317 млрд. грн., що вище за 2008 рік. Очікується, що уряд підвищить заробітні плати працівникам бюджетної сфери, компенсуючи сталі заробітні плати попереднього року. Водночас, уряд не зможе профінансувати великі інфраструктурні проекти – капітальні видатки будуть на рівні 1,9% від ВВП.

Оцінка ризиків: Більша економічна рецесія та гірший фінансовий стан компаній у 2009 році можуть створити вищий тиск на фіскальні позиції уряду. В такому випадку доходи зведеного бюджету скоротяться до 247 млрд. грн., змушуючи уряд збільшити дефіцит до 5,1% від ВВП. Дефіцит буде профінансовано переважно за рахунок позик від міжнародних організацій та урядів інших держав, а також внутрішніх державних заощаджень. У 2010 році головні фіскальні показники будуть досить близькими до рівнів, які представлені у базовому сценарії розвитку, оскільки нижчі доходи від податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб будуть компенсовані вищими надходженнями від ПДВ, забезпеченими вищими обсягами імпорту в гривневому еквіваленті. Дефіцит Державного бюджету буде на рівні 2,6% від ВВП.

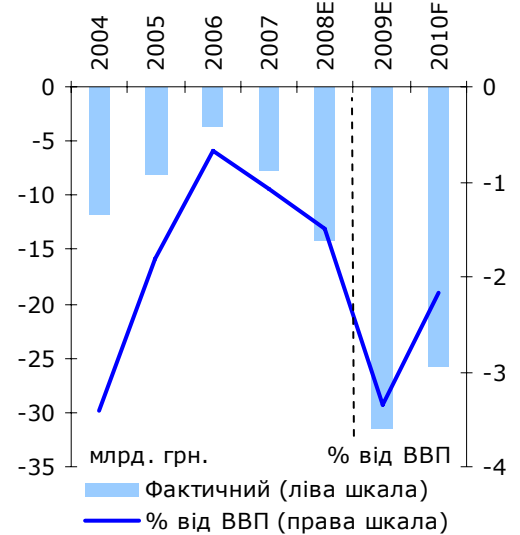
Платіжний баланс: У 2010 році профіцит рахунку поточних операцій становитиме 2,6% від ВВП

Рахунок поточних операцій: Відповідно до попередньої оцінки НБУ у січні 2009 року зафіксовано профіцит рахунку поточних операцій на рівні 0,5 млрд. дол. США завдяки додатному сальдо торгівлі товарами та послугами. Такий показник відповідає нашим очікуванням, тому ми внесли лише незначні зміни у прогноз основних компонентів платіжного балансу. Водночас, прогноз балансу рахунку поточних операцій було дещо погіршено після публікації НБУ переглянутої оцінки платіжного балансу у 2008 році. Так, рахунок поточних операцій матиме дефіцит на рівні 1,0 млрд. дол. США (0,9% від ВВП) у 2009 році та зміниться на профіцит у 4,0 млрд. дол. США (2,6% від ВВП) у 2010 році.

У січні імпорт товарів скоротився більш суттєво порівняно з експортом (на 50,7% дпр та 32,7% дпр, відповідно, за оцінкою НБУ). Поряд із скороченням попиту та стрімкою девальвацією гривні нещодавно введення 13% надбавки до діючих ставок ввізного мита на певні категорії товарів на шестимісячний період зменшуватиме імпорт товарів. Проте ми очікуємо, що цю надбавку буде швидко скасовано внаслідок значного міжнародного та внутрішнього тиску. Вже 18 березня Кабінет Міністрів скасував надбавку на більшість товарів, за винятком автомобілів та холодильників. Ми очікуємо, що імпорт дещо поживається у наступні місяці року, оскільки перебої в поставках газу, які мали місце в січні цього року, більше не повторюватимуться. Окрім цього, споживчий та інвестиційний попит на імпортні товари дещо зросте наприкінці 2009 року. Таким чином, імпорт товарів зменшиться у 2009 році на 45,8% в доларовому еквіваленті.

У 2009 році очікується суттєвіше, ніж зараз спостерігається, скорочення експорту товарів (38,6%) через погіршення зовнішніх умов в другому та третьому кварталах поточного року. Однією з причин стане запровадження вищих імпортних бар'єрів у деяких країнах.

Попит на імпорт та зовнішній попит на українські товари почнуть відновлюватися наприкінці 2009 року, ця тенденція продовжиться наступного року. Експорт буде зростати швидше за імпорт (на 21,4% та 13,1% в доларовому еквіваленті, відповідно) через

Баланс Зведеного бюджету

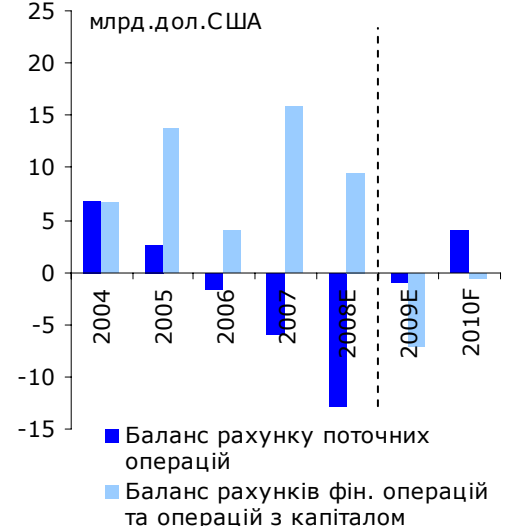
Примітка: E - оцінка, F - прогноз

Джерело: Звіти Держказначейства, розрахунки ІЕД

Фіскальні показники за різними сценаріями
% від ВВП

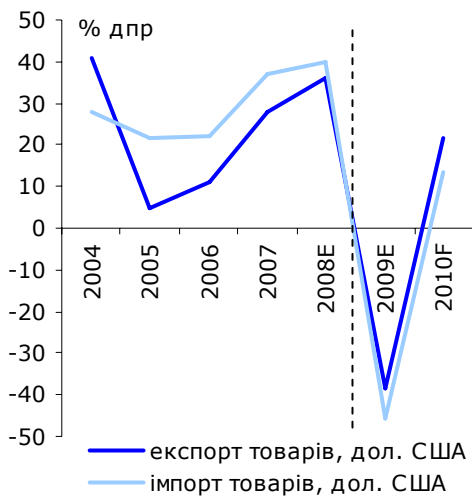
	2009		2010	
	Базо вий	Ризи к-ий	Базо вий	Ризи к-ий
Доходи зведеного бюджету	28,3	26,2	24,6	24,0
Капітальні видатки зведеного бюджету	2,2	2,9	1,9	2,1
Дефіцит зведеного бюджету	-3,4	-5,1	-2,2	-2,6

Джерело: розрахунки ІЕД

Платіжний баланс

Примітка: E - оцінка, F - прогноз

Джерело: НБУ, розрахунки ІЕД

Експорт та імпорт товарів

Примітка: E - оцінка, F - прогноз
Джерело: НБУ, розрахунки ІЕД

покращення умов торгівлі. В результаті цього дефіцит торгівлі товарами становитиме 4,3 млрд. дол. США у 2009 році та 1,5 млрд. дол. США у 2010 році.

Ми переглянули в бік зменшення прогноз експорту послуг у 2009 році на фоні подальшого скорочення попиту на українські транспортні послуги через менший, ніж очікувалося, імпорт. Зменшення імпорту послуг пов'язано зі скороченням купівельної спроможності економічних суб'єктів в Україні. Прогноз експорту та імпорту послуг на 2010 рік залишився майже без змін. Таким чином, баланс торгівлі послугами становитиме 3,4 млрд. дол. США в 2009 році та 3,5 млрд. дол. США в 2010 році.

Як очікувалось раніше, чистий притік поточних трансфертів сягне 2,9 млрд. дол. США у 2009 році та 3,5 млрд. дол. США у 2010 році, тоді як чистий відтік доходів прогнозується на рівні 3,0 млрд. дол. США та 1,5 млрд. дол. США, відповідно.

Рахунок фінансових операцій та операцій з капіталом: У січні 2009 року дефіцит рахунку фінансових операцій був рекордно високим (2,3 млрд. дол. США) через незначний притік капіталу на фоні суттєвих виплат по зовнішнім зобов'язанням банків та реального сектору. Ми очікуємо, що швидкість розширення дефіциту фінансового рахунку дещо сповільниться протягом року внаслідок дії кількох факторів. По-перше, ми очікуємо на притік ПІІ внаслідок реалізації угод зі злиття та поглинання в банківському та реальному секторі та отримання певного рефінансування українськими банками. Другою причиною є анонсовані урядом зовнішні запозичення. Тим не менш ми дещо погіршили прогноз балансу фінансового рахунку. Отже, дефіцит рахунку фінансових операцій становитиме 7,2 млрд. дол. США у 2009 році та 0,7 млрд. дол. США у 2010 році.

Оцінка ризиків: За ризикового сценарію експорт буде потерпати як від подальшого скорочення зовнішнього попиту, так і частіших випадків національного протекціонізму. Обсяги імпорту також зменшаться через ще суттєвіше скорочення внутрішнього попиту. Як результат, у 2009 році буде спостерігатися більший дефіцит рахунку поточних операцій (3,3 млрд. дол. США), а у 2010 році - менш значний профіцит (1,7 млрд. дол. США). Масові кредитні дефолти реального сектору означатимуть певне зниження чистого відтоку по фінансовому рахунку порівняно із базовим сценарієм. Проте значно менший притік по фінансовому рахунку призведе до збільшення дефіциту рахунку фінансових операцій до 8,3 млрд. дол. США у 2009 році та 5,2 млрд. дол. США у 2010 році.

Монетарний огляд: Споживча інфляція залишиться високою у 2009 та 2010 роках

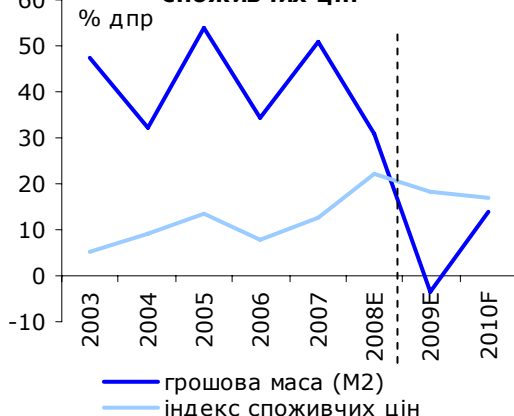
Грошові агрегати: Темпи приросту грошової маси сповільнились до 18,3% дпр в лютому 2009 року порівняно з 30,2% дпр в грудні. Вилучення вкладів та суттєві втрати банків через проблемні кредити продовжаться протягом 2009 року. Ми прогнозуємо, що грошова маса дещо зменшиться у 2009 році, а саме на 3,4%, оскільки вимоги банків до приватного сектору скоротяться на 9,5% або на 72 млрд. грн. Очікується, що збільшення вимог НБУ до уряду через рекапіталізацію банків та покупку державних облігацій на вторинному ринку буде недостатнім, щоб компенсувати це падіння. У 2010 році видані кредити, за прогнозом, будуть більшими за погашені. Таким чином, прогнозується зростання вимог банків до приватного сектору на 6,6% по мірі відновлення економічної активності та залучення банками нових вкладів. Отже, ми передбачаємо, що грошова маса виросте на 14,1% у 2010 році.

Інфляція: В лютому 2009 року інфляція сповільнилась до 20,9% дпр порівняно з 22,3% дпр в грудні через падіння доходів і великий борговий тягар домогосподарств. Однак з боку пропозиції високі інфляційні очікування призвели до підвищення цін на імпортовані товари навіть при значній стабілізації обмінного курсу за січень-лютий. Інфляційні очікування та зростання готівки в обігу сприятимуть збереженню зростання цін на високому рівні, незважаючи на тиск в сторону зниження інфляції

Показники платіжного балансу за різними сценаріями
млрд. дол. США

	2009		2010	
	Базо вий	Ризи к-ий	Базо вий	Ризи к-ий
Рахунок поточних операцій	-1,0	-3,3	4,0	1,7
Рахунок фінансових операцій та операцій з капіталом	-7,2	-8,3	-0,7	-5,2

Джерело: розрахунки ІЕД

Грошова маса (M2) та індекс споживчих цін

Джерело: НБУ, Держкомстат, розрахунки ІЕД

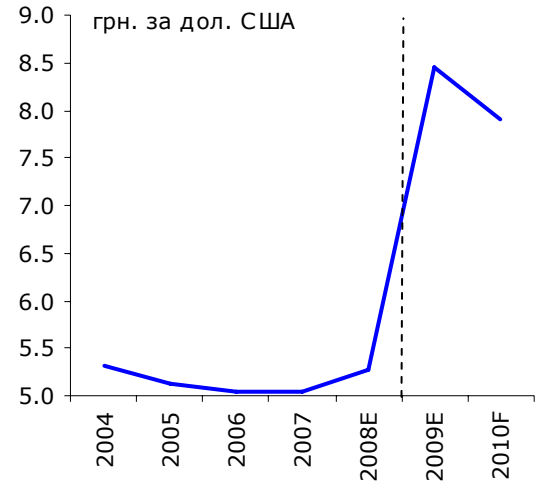
з боку попиту. Інститут прогнозує зростання ІСЦ на 18,3% в середньому у 2009 році і на 16,5% у вимірі грудень до грудня. У 2010 році споживчий попит поживавиться, тоді як витрати на сировину залишаться помірними. Інфляційні очікування, скоріш за все, дещо спадуть через укріплення гривні. Загалом очікується незначне сповільнення інфляції до 16,9% в середньому за 2010 рік і до 16,0% на кінець року.

Обмінний курс: У першому кварталі 2009 року НБУ зберігав офіційний валютний курс фіксованим на рівні 7,70 грн. за дол. США, а ринковий курс в цей час був близьким до 8,00 грн. за дол. США. Однак ми припускаємо, що НБУ змінить офіційний курс відповідно до ринкового, якщо ринковий курс буде вищим за існуючий рівень протягом тривалого періоду часу. Посилення попиту на іноземну валюту буде високим через відтік капіталу і сповільнення скорочення імпорту в умовах обмеженої пропозиції. Офіційний обмінний курс гривні прогнозуємо на рівні 9-10 грн. за дол. США в другому кварталі 2009 року. У другій половині 2009 року дефіцит гривні різко обмежить попит на іноземну валюту і стимулюватиме збільшення пропозиції. Крім того очікуване відновлення експорту в кінці року сприятиме збільшенню пропозиції іноземної валюти. Таким чином, обмінний курс гривні в кінці року становитиме 8,20 грн. за дол. США, а середній показник за рік прогнозується на рівні 8,45 грн. за дол. США.

У 2010 році валютний ринок, скоріш за все, стабілізується, а доларизація знизиться, збільшивши пропозицію іноземної валюти. Таким чином, валютний курс прогнозується на рівні 7,90 грн. за дол. США в середньому за 2010 рік.

Оцінка ризиків: За ризикового сценарію тривала нестабільність на світових фінансових ринках призведе до гострої світової економічної кризи. Збільшення грошової маси через монетизацію бюджетного дефіциту та недовіра до національної валюти призведуть до різкого прискорення інфляції. В цьому випадку інфляція досягне 23,2% у 2009 році і прискориться до 26,0% у 2010 році. Рефінансування та пролонгація зовнішнього боргу будуть неможливими, а спекулятивний попит і втеча капіталу з країни в умовах розвалу фінансового сектору, скоріш за все, призведуть до надзвичайно високого тиску на гривню. Тому за ризикового сценарію курс гривні, ймовірно, досягне 10,70 грн. за дол. США в середньому за 2009 рік із подальшим знеціненням до 12,95 грн. за дол. США у 2010 році.

Середньорічний офіційний валютний курс

Примітка: E - оцінка, F - прогноз
Джерело: НБУ, розрахунки ІЕД

Монетарні показники за різними сценаріями

	2009		2010	
	Базо вий	Ризи к-ий	Базо вий	Ризи к-ий
ІСЦ, % сер.	18,3	23,2	16,9	26,0
Грошова маса, % дпр	-3,4	6,1	14,1	5,4
Офіційний валютний курс, грн. за дол. США, сер.	8,5	10,7	7,9	13,0

Джерело: розрахунки ІЕД

ПРИПУЩЕННЯ ПРОГНОЗУ

БАЗОВИЙ сценарій

- Ситуація на світових фінансових ринках стабілізується в третьому кварталі 2009 року.
- Економіки США та ЄС почнуть зростати у вимірі квартал до кварталу у четвертому кварталі 2009 року.
- Президентська виборча кампанія відбудеться у 2009 році.
- Дострокові парламентські вибори не відбудуться у першому півріччі 2009 року, хоч існує невелика ймовірність їх проведення восени 2009 року.
- Україна та Польща проведуть чемпіонат Європи з футболу у 2012 році, що створює стимули для інвестицій в інфраструктурні проекти.
- Світові ціни на сиру нафту будуть в середньому в межах 40-50 дол. США за барель у 2009 році. Вони досягнуть рівня 70 дол. США за барель наприкінці 2010 року, тоді як середня ціна за рік складатиме 60 дол. США.
- Світові ціни на чорні метали почнуть зростати в кінці 2009 року.
- Попит на продукцію машинобудування України в країнах СНД знизиться у 2009 році, проте частково відновиться в 2010 році.
- Зовнішній попит на вироблені в Україні азотні добрива залишатиметься високим у 2009 та 2010 роках.
- 13% надбавка до діючих ставок ввізного мита діятиме протягом двох місяців.
- Угода про поглиблену ЗВТ між Україною та ЄС не набуде чинності протягом прогнозного періоду.
- Уряд продовжить політику, спрямовану на боротьбу з контрабандою, протягом прогнозного періоду.
- Заборгованість з відшкодування ПДВ буде накопичуватись у 2009 році.
- Акцизи на тютюнові вироби підвищаться з травня 2009 року.
- Соціальні стандарти не будуть підвищені понад рівні, затверджені у Державному бюджеті на 2009 рік, прийнятому 26 грудня 2008 року, проте у 2010 році зростатимуть відповідно до офіційного рівня інфляції.
- Мінімальна зарплата буде на рівні прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 1 січня 2010 року.
- Програми соціальної та державної допомоги будуть раціоналізовані у 2009 та 2010 роках.
- Частка тіньової економіки виросте у 2009 році, проте дещо скоротиться в 2010 році.
- Заборгованість з виплати зарплати буде накопичуватись у 2009 році, проте скоротиться в 2010 році.
- Відкрите та приховане безробіття зростатиме в першій половині 2009 року та скоротиться у 2010 році.
- Тарифи на комунальні послуги для населення будуть підвищені у 2009 та 2010 роках. Тарифи на газ та електроенергію для населення будуть переглянуті у бік підвищення у 2010 році.
- Процес приватизації буде відновлено у 2009 році.
- Уряд отримує кредити від Світового Банку та ЄБРР у 2009 та 2010 роках.
- Україна отримує позики від урядів інших країн для фінансування дефіциту бюджету у 2009 році.
- Дострокове зняття строкових депозитів не буде дозволене до другої половини 2009 року.
- НБУ продовжуватиме проводити інтервенції у 2009 році з метою згладжування коливань валютного курсу, проте ефект таких дій буде обмежений. У 2010 році буде керований плаваючий валютний курс.
- У 2009 році фінансовий сектор продовжить функціонувати, оскільки виплати за депозитами будуть гарантуватись у повному обсязі, а НБУ та уряд підтримають великі банки, які відчуватимуть проблеми.
- У 2009 та 2010 роках не очікується масових дефолтів по запозиченнях реального сектор.
- МВФ дещо пом'якшить умови програми «стенд-бай» стосовно дефіциту Державного бюджету, зростання монетарної бази та чистих міжнародних резервів та надасть Україні чергові транші позики.

РИЗИКОВИЙ сценарій (припущення, що відрізняються від БАЗОВОГО сценарію)

- Світова економіка почне зростати у вимірі квартал до кварталу в другому кварталі 2010 року.
- Світові ціни на сиру нафту будуть на рівні 30 дол. США за барель у 2009 та 2010 роках.
- Світові ціни на чорні метали почнуть зростати у другій половині 2010 року.
- Зовнішній попит на продукцію машинобудування залишатиметься низьким до кінця 2010 року.
- Заборгованість з відшкодування ПДВ буде накопичуватись у 2010 році.
- Податкова заборгованість буде зростати протягом прогнозного періоду.
- Соціальні стандарти будуть підвищені понад офіційний рівень інфляції у 2010 році.
- Приватизацію не проводитимуть у 2009 та 2010 роках.
- Економіка зіткнеться із збільшенням кількості кредитних дефолтів в реальному секторі.
- Фінансовий сектор понесе значні збитки, і декілька великих банків збанкрутує.
- МВФ не надасть Україні чергові транші за програмою «стенд-бай».

ТАБЛИЦІ

Таблиця 1. Національні рахунки (ВВП)

		2006	2007	2008E	2009E	2010F
Номинальний ВВП	млрд. грн.	537,7	712,9	950,5	942,0	1191,1
	млрд. дол. США	106,5	141,2	180,5	111,4	150,8
Реальний ВВП	% дпр	7,3	7,6	2,1	-12,0	5,3
ВВП за категоріями витрат, реальне зростання						
Приватне споживання	% дпр	15,9	17,1	11,6	-18,1	3,9
Державне споживання	% дпр	2,7	2,8	-0,4	-14,0	-0,5
Валове нагромадження основного капіталу	% дпр	21,2	24,8	1,9	-25,7	10,4
Експорт товарів та послуг	% дпр	-5,6	3,2	6,7	-20,4	9,3
Імпорт товарів та послуг	% дпр	6,8	19,9	17,5	-38,5	11,4
ВВП за видами економічної діяльності, реальне зростання						
Сільське господарство	% дпр	2,0	-5,0	17,2	-6,5	3,5
Добувна промисловість	% дпр	9,9	4,1	-1,5	-14,9	3,5
Переробна промисловість	% дпр	9,2	12,8	-2,3	-23,7	7,2
Виробництво/розподіл електроенергії, газу, води	% дпр	0,1	1,3	-4,9	-8,5	5,9
Будівництво	% дпр	0,3	13,2	-17,4	-26,9	13,2
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт	% дпр	17,7	20,6	1,8	-12,1	6,6
Транспорт	% дпр	7,6	11,0	6,8	-10,5	6,1
Освіта	% дпр	2,1	4,3	-0,5	-1,9	2,5
Охорона здоров'я	% дпр	2,4	-0,4	0,2	-2,1	0,0
Інша діяльність	% дпр	5,7	6,0	2,0	-7,1	7,2
Послуги фінансових посередників	% дпр	59,6	30,0	-2,6	-35,0	15,0
Податки за вирахуванням субсидій на продукти	% дпр	13,4	4,9	8,0	-14,9	2,5

Таблиця 2. Показники зведеного бюджету

		2006	2007	2008E	2009E	2010F
Доходи Зведеного бюджету	млрд. грн.	171,7	219,9	297,8	266,1	293,4
	% від ВВП	31,6	30,8	31,3	28,3	24,6
Надходження від ППП	млрд. грн.	26,2	34,4	47,9	31,0	35,6
	% від ВВП	4,8	4,8	5,0	3,3	3,0
Надходження від ПДВ	млрд. грн.	50,4	59,4	92,1	82,0	89,3
	% від ВВП	9,3	8,3	9,7	8,7	7,5
Надходження від ПДФО	млрд. грн.	22,8	34,8	45,9	42,5	35,7
	% від ВВП	4,2	4,9	4,8	4,5	3,0
Видатки Зведеного бюджету	млрд. грн.	175,3	226,0	309,2	295,6	317,2
	% від ВВП	32,2	31,7	32,5	31,4	26,6
Поточні видатки зведеного бюджету	% від ВВП	27,7	26,3	28,2	29,2	24,8
Капітальні видатки зведеного бюджету	% від ВВП	4,5	5,4	4,3	2,2	1,9
Баланс Зведеного бюджету	% від ВВП	-0,7	-1,1	-1,5	-3,3	-2,2
Надходження від приватизації	млрд. грн.	3,8	2,2	0,5	8,5	4,0

Таблиця 3. Платіжний баланс

		2006	2007	2008E	2009E	2010F
Баланс поточного рахунку	млрд. дол. США	-1,6	-5,9	-12,9	-1,0	4,0
	% від ВВП	-1,5	-4,2	-7,2	-0,9	2,6
Експорт товарів	млрд. дол. США	38,9	49,8	67,7	41,6	50,5
Імпорт товарів	млрд. дол. США	-44,1	-60,4	-84,7	-45,9	-52,0
Баланс послуг	млрд. дол. США	2,1	2,7	2,4	3,4	3,5
Трансферти (сальдо)	млрд. дол. США	3,2	4,1	3,1	2,9	3,5
Доходи (сальдо)	млрд. дол. США	-1,7	-2,1	-1,5	-3,0	-1,5
Баланс рахунку капіталу та фінансових операцій	млрд. дол. США	3,9	15,8	9,5	-7,2	-0,7
Прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	5,7	9,2	9,7	6,0	8,0
Портфельні інвестиції	млрд. дол. США	3,6	5,8	x	-2,0	1,8
Інші інвестиції	млрд. дол. США	-5,4	0,8	x	-11,2	-10,5

Таблиця 4. Монетарні агрегати та ІСЦ

		2006	2007	2008E	2009E	2010F
Грошова маса (M2)	млрд. грн.	259,4	391,3	512,5	495,3	565,2
	% дпр	34,3	50,8	31,0	-3,4	14,1
Індекс споживчих цін (ІСЦ)	% дпр, сер.	8,0	12,8	22,3	18,3	16,9
Обмінний курс (офіційний)	дол. США	5,05	5,05	5,27	8,45	7,90

Примітка: E – оцінка, F – прогноз, дпр – до попереднього року

Джерело: Державний комітет статистики, НБУ, Державне казначейство, розрахунки та прогнози ІЕД

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
<http://www.ier.kiev.ua>

Голова Правління - Директор

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Німецько-Український Аграрний Діалог

Хайнц –Вільгельм Штрубенхофф
Голова проекту
Strubenhoff@ier.kiev.ua

Ірина Славінська
slavinska@ier.kiev.ua

Олег Нів'євський
nivyevs'kiy@ier.kiev.ua

Юстина Ярошевська
Jaroszevska@ier.kiev.ua

Анна Кузнецова
Kuznetsova@ier.kiev.ua

Сергій Кандул
kandul@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchuk@ier.kiev.ua

Дмитро Науменко
naumenko@ier.kiev.ua

Ольга Мегада
megeda@ier.kiev.ua

Роман Возняк
voznyak@ier.kiev.ua

Алла Кобилянська
kobylyanskaya@ier.kiev.ua

Катерина Куценко
kutsenko@ier.kiev.ua

Катерина Пількевич
pilkevich@ier.kiev.ua

Наталія Сисенко
sysenko@ier.kiev.ua

Анна Чухай
chukhai@ier.kiev.ua

Центр політичних досліджень

Євгеній Раздорожний
razdorozhny@ier.kiev.ua

Катерина Шинкарук
shynkaruk@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Яна Дворак
yevseyeva@ier.kiev.ua

Застереження

Макроекономічний прогноз України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Будь-які показники та оцінки, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент оприлюднення та можуть бути змінені без попередження. Погляди, висловлені в роботі, можуть відрізнитись від точки зору уряду країни, бізнесових структур та дослідницьких інститутів з огляду на відмінності у припущеннях та/або методології прогнозу. Незважаючи на докладені зусилля під час підготовки цього прогнозу, ми не можемо гарантувати його точність або повноту на час його публікації. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій не стверджує, що наведена інформація є точною чи повною. Ми не надаємо будь-яких гарантій щодо корисності цього звіту при його використанні для якихось певних цілей. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи іншу шкоду, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Даний звіт, повністю чи частково, не може бути відтворений, розповсюджений або опублікований жодною особою для будь-яких цілей без попереднього дозволу Інституту. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.

ПУБЛІКАЦІЇ ІНСТИТУТУ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Місячний економічний моніторинг України (МЕМУ) з додатком

МЕМУ містить місячний огляд і короткий аналіз ключових заходів економічної політики та статистичних даних, які були оприлюднені протягом попереднього місяця. Додаток до МЕМУ містить розширеним аналіз однієї важливої події в українській економіці. Інститут випускає 12 випусків МЕМУ на рік, які доступні на умовах передплати.

Макроекономічний прогноз України

Макроекономічний прогноз України включає прогноз ВВП та його компонентів, фіскальних індикаторів, платіжного балансу, інфляції, обмінного курсу на поточний та наступні роки. Випускається 12 випусків на рік – 4 кварталні випуски та 8 оновлень з короткими коментарями, – які доступні на умовах передплати.

Моніторинг інфраструктури України (МІУ)

МІУ є щорічним звітом, який містить дані про стан реструктуризації шести секторів інфраструктури в Україні. Інформацію представлено у стандартизований спосіб, який дозволяє порівнювати зміни у відповідних галузях. Розглянуті показники є якісними та розділяються на три загальні категорії: (1) комерціалізація, (2) тарифна реформа, (3) регуляторний та інституційний розвиток. Двадцять один індикатор дозволяють проводити економічний та стратегічний аналіз на різних рівнях узагальнення. У вільному доступі.

Економічні Підсумки для України

Економічні підсумки містить огляд і короткий аналіз ключових економічних показників та заходів економічної політики року. Публікується в січні, використовуючи наявні дані та річні оцінки, та оновлюється у травні, коли оприлюднюється переважна більшість даних щодо минулого року. Публікація доступна на основі передплати.

Дослідження ділової активності

Дослідження ділової активності складаються з двох окремих опитувань. Перше дослідження – промисловість – здійснюється на основі опитування керівників підприємств переробної промисловості. Друге – банки – основане на опитуванні керівників банків. Щороку публікується чотири випуски Досліджень ділової активності для кожного з секторів, які доступні на умовах передплати.

Консультативні роботи

Консультативні роботи є спільним продуктом Німецької консультативної групи з питань економічних реформ в Україні та ІЕД, метою якого є надання рекомендацій щодо економічної політики для українських політиків. Рекомендації розробляються на основі детального аналізу ситуації в Україні, сучасної економічної теорії та найкращих міжнародних прикладів. Роботи доступні для політиків та – через певний час – для громадськості. Перелік нещодавно завершених консультативних робіт включає:

- Роль торгівельної політики в скороченні дефіциту рахунку поточних операцій в Україні – міжнародний досвід, Крістіан Хелмерс, Вероніка Мовчан, Рікардо Джуччі, Катерина Куценко, консультативна робота РР 01, березень 2009 року
- Створення ринку валютних деривативів в Україні: порядок заходів, Роберт Кірхнер, Рікардо Джуччі та Алла Кобилянська, консультативна робота РР 09, січень 2009 року
- Оцінка наслідків тривалого економічного спаду на пенсійне страхування в Україні: сподіваємось на краще, але готуємось до найгіршого! Ларс Хандріх, Олександра Бетлій, консультативна робота РР 09, Грудень 2008 року
- Депозитне страхування в Україні: Час для Реформи?, Роберт Кірхнер, Рікардо Джуччі, консультативна робота РР 08, Листопад 2008 року
- Принципи і способи функціонування адресної соціальної допомоги: рекомендації для України, Ларс Хандріх, Олександра Бетлій, консультативна робота РР 07, Жовтень 2008 року
- Проблема «європейських газових цін» в Україні, Фердінанд Павел, Інна Юзефович, консультативна робота РР 06, Жовтень 2008 року
- Інфляція в Україні: Результати емпіричного дослідження та рекомендації щодо економічної політики, Рікардо Джуччі, Роберт Кірхнер, Енцо Вебер, консультативна робота РР 05, Жовтень 2008 року
- Житлове будівництво в Україні: Причини поточної кризи та висновки для економічної політики, Рікардо Джуччі, Роберт Кірхнер, Роман Возняк, консультативна робота РР 04, Жовтень 2008 року